

І зноў пра “Берагіню”. Калі быць шчырай, для мяне застаецца незразумелай сутнасць канфлікту вакол факта яснавання.

Культурную палітыку ажыццяўляе дзяржава. У працэсе культуратворчасці ўдзельнічаюць усе краіны, гэта — наша інстытуцыйнае права. Органы ж кіравання абавязаны ажыццяўляць падтрымку культурных ініцыятыв у знізу.

Традыцыйная культура — крыніца і падмурок усіх іншых відаў і форм культуры. Яна — адзіны жыццядайны механізм, які мае пэўныя законы самаразвіцця. Прыярытэт нацыянальнай культуры існуе ў кожным самастойным грамадстве. А мэтамі, скажам, Міжнароднага Савета арганізацый фальклорных фестываляў і традыцыйнага мастацтва (CIOFF) з’яўляюцца падтрымка і захаванне культурнай спадчыны: фальклорнай творчасці, міжнароднага культурнага абмену. Пад патранатам CIOFF праводзіцца каля 250 фестываляў у 70 краінах свету. Толькі ў Іспаніі па ініцыятыве CIOFF адбываецца каля 30 танцавальных фестываляў!

Нашы суседзі з краін СНД і Балтыі бяруць актыўны ўдзел у дзейнасці гэтых міжнародных арганізацый. Украіна стала членам CIOFF у 1996 годзе. З гэтага часу ў Луцку праводзіцца Міжнародны фестываль “Палескае лета з фальклорам”, які ўваходзіць у пяцёрку форуму, што праходзіць ва Украіне пад эгідай CIOFF. З 2004 года ў Кіеве ладзіцца фестываль “Фальклорны дзівасвет”. Яго мэта — ахова і папулярызация традыцыйнай культуры ў такіх формах, як танец, музыка, словы, народныя рамёствы, гульні і забавы...

Міжнародны фестываль народнага мастацтва і рамёстваў “Садко” штогод арганізуецца ў расійскім Вялікім Ноўгарадзе. Ён вырас з рэгіянальнага фэсту, які традыцыйна праходзіў на ноўгарадскай зямлі цягам 25 гадоў. Заслужаны аўтарытэт фестывалю і велізарны вопыт правядзення дазволіў яму атрымаць у 2002-м статус міжнароднага. З 2004 года ён праводзіцца пад патранатам Камісіі Расійскай Федэрацыі па справах UNESCO і Расійскага камітэта па захаванні нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Фестываль

фію, абрады і звычаі, песні, танцы, інструментальную музыку, а таксама вырабы саматужнай вытворчасці, нацыянальную кухню — усё тое, што з’яўляецца адметнасцю ды ўнікальнасцю кожнай нацыі і дэманструе іх культурную разнастайнасць.

...На вялікі жаль, наша краіна не можа пахваліцца паўна-вартасным членствам у CIOFF і, адпаведна, не можа ўзяць на сябе ініцыятыву ды адказнасць за правядзенне імпрэз адпаведнага міжнародным стандартам кшталту. Беларусі, безумоўна,

варта падтрымліваць культурнае развіццё на рэгіянальным узроўні. У суседняй Польшчы свой асобны фальклорны фестываль мае ледзь не кожны населены пункт. І гэта не жарт! Мне асабіста давялося браць удзел у Міжнародным фальклорным фестывалі, які ладзіўся ў Пархове Даньскага ваяводства з насельніцтвам у дзве тысячы чалавек. Па-суседстве, за 25 кіламетраў адтуль, у Бытове, меў адбыцца яшчэ адзін. У маленькай Літве праводзіцца больш за сто фестываляў. Няхай і ў нас будзе шмат падобных па-

“Берагіні” быць! Адкуль жа сумненні?

Аргументы на карысць знакамітага беларускага фэсту

знаходзіцца ў полі зроку такіх міжнародных арганізацый, як CIOFF і IOV пры UNESCO, з мэтай вывучэння арганізацыйна-творчага досведу, пашырэння складу замежных удзельнікаў. Фестываль “Садко” аб’ядноўвае фальклорныя групы, ансамблі музыкі і танца, майстроў-умельцаў з розных краін: Вялікабрытаніі, Балгарыі, Італіі, Іспаніі, Мексікі, Турцыі, Фінляндыі, краін СНД і Балтыі.

З 1987-га ў адной з трох балтыйскіх краін — Літве, Латвіі, Эстоніі пачаргова — пры падтрымцы CIOFF ладзіцца Міжнародны фальклорны фестываль “Балтыка”. Ён прэзентуе фальклор, этнагра-

патрэбна падобная акцыя міжнароднага маштабу, якая аб’ядуліла б нааўныя сістэмныя арганізацыйна-творчыя намаганні па падтрымцы, захаванні і арганізацыі пераемнасці традыцыйнай народнай культуры, сцвердзіла імідж нашай Айчыны на міжнароднай арэне як краіны, што мае значны культурны патэнцыял, дынамічна развіваецца, клапаціцца пра сваю культурную ўнікальнасць і пашырае культурную інтэграцыю ў розных напрамках.

Але... Няхай сабе міжнародныя імпрэзы такога кшталту для нас цяпер не прыярытэт. Тады

кальных святаў — “добрых і розных”! Яны аказваюць велізарны ўплыў на рэгіянальнае развіццё, стымулююць дзейнасць творчых асоб ды калектываў, актывізуюць і выхоўваюць усё насельніцтва наваколля.

Вось навуковае абгрунтаванне гэтага пастулата: святочная культура гарамадства акумуляе ў сабе мастацкі вопыт пакаленняў, забяспечвае трансмісію (перамяшчэнне) у прасторы і часе жыццяздольных культурных стандартаў ды стэрэатыпаў. Яна з’яўляецца механізмам сацыялізацыі і інкультурацыі новых членаў сацыяльнай супольнасці.

**Любоў СІВУРАВА,
дацэнт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, даследчык фестывальнага руху на Беларусі, аўтар вучэбнага курсу “Фестывальны менеджмент”**

...культуру як прадукт

**Вера САВІНА,
кінасцэнарыст, журналіст:**

— Мне як практыку (сцэнарысту дакументальных фільмаў) было надзвычай цікава пачуць на нядаўняй канферэнцыі ў Інстытуце культуры Беларусі даклады спецыялістаў у такіх судакранальных з культурай сферах, як эканоміка, сацыялогія, культуралогія, філасофія ў іх узаемазвязках і ўзаемаўплывах. Натуральна, з часам з’яўляюцца новыя формы, мадэлі ды перспектывы развіцця культуры. Вось толькі мне падалося, што новае — не заўжды сінонім слова “добрае”...

Найперш, мяркую, тое датычыцца новых паняццяў і новай тэрміналогіі. У многіх дакладах гучала: “культурныя паслугі”, “культурныя прадукты”, “рынак культурных паслуг”. Паслухала я выступоўцаў і падумала: дык мо перадаць установы культуры ў... сферу бытавога абслугоўвання насельніцтва?

Мяне шчыра цікавіць, адкуль і чаму ўзніклі такія выразы ды фармулёўкі, што ўжо сталі ўстойлівымі і ў паўсудзёнасці. Нават у нядзельнай пропаведзі на адным з нашых тэлеканалаў святар прамаўляе літаральна наступнае: “Вернікі ўспрымаюць гэты інфармацыйны прадукт”. А чаму б не сказаць проста: “інфармацыю”? Няўжо “не модна”?

Тады я — безнадзейна нямомны чалавек... І па завяздзёнцы стаўлюся да культуры, перадусім, як да асветніцкай місіі (таго, што робіць чалавека высакародным), як да набору пэўных кодаў. А ў іх атачэнні культурнаму прадукту не надта каб утульна...